No. 1192 Zaterdag 3 November 1906. 23ste Jaargang.

# AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20,

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 120, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao 2 Nov.

## Vaderlandsliefde.

Geen kwetsender scheldnaam dan die van vaderlandlooze. Doch ook geen edeler liefde dan de liefde tot het Vaderland. Die liefde is door dichters bezongen en als het ware voor altijd geadeld door het woord van Horatius: „'t Is zoet en schoon voor 't Vaderland te sterven."

De cultuurvolkeren der Oudheid, Grieken en Romeinen, beschouwden de vaderlandsliefde als iets heiligs, iets dat aan eeredienst grensde, en de Romeinsche soldaat, die in het meest afgelegen wingewest de grenzen van het Romeinsche rijk bewaakte, hij achtte zich gelukkig, zijn lichaam als een borstwering gebruikt te zien tegen den inval der barbaarsche horden.

Ook heden ten dage nog geldt de vaderlandsliefde voor een der edelste maatschappelijke deugden.

Waarop steunt de vaderlandsliefde? Haar hechtste grondslag is de dankbaarheid, waardoor iedere burger erkent van het vaderland alles ontvangen te hebben, wat hij bezit. Vraagt dan ook het vaderland van hem offers, hetzij in den vorm van belastingen, hetzij zelfs in den vorm van leven en bloed, dan moet dat gevoel van dankbaarheid hem met eene edele geestdrift bezielen, om blijde (of althans zeker niet morrend) die offers te brengen, die gevorderd worden tot instandhouding van het vaderland en zijne eer.

Hierover bestaat weinig verschil van gevoelen. Stelt men echter de vraag: Wat is het Vaderland, dan loopen de antwoorden uiteen.

Moeten wij als het Vaderland beschouwen het stukje grond, „waarop onz' wieg eens stond", dat gelegen is in Oost of West, of Noord of Zuid? Of den Staat, waartoe wij behooren? Wij gelooven, dat zonder vrees voor tegenspraak het volgende als zeker vaststaand mag gezegd worden: Het vaderland is voor ieder onzer op de eerste plaats die verzameling van burgers, waartoe wij behooren, ofschoon ook liefde tot den grond, waar wij geboren werden, volstrekt niet uitgesloten mag worden.

Een dubbele klip heeft men bij de Vaderlandsliefde te vermijden. Er zijn menschen, die op kinderachtige wijze hun vaderland verheffen, en met voorbijzien van alle gebreken, hun vaderland op overdreven wijze verheerlijken en allen lof waardig keuren. Zulke vaderlanders maken zich zelf en hun land belachelijk. Een arm land wordt door lofprijzingen niet rijk; een onvruchtbare streek niet vruchtbaar, al prijst men ze als overvloeiend van melk en honig. Zulke vaderlandslievenden doen de waarheid geweld aan en daarmede hun land schade.

Een tweede nog gevaarlijker dwaling is de handelwijze van hen, die als het ware van hun land een afgod maken en aan dien afgod alles opofferen zelfs de wetten der eerlijkheid en rechtvaardigheid. Zij vragen niet: is een of andere maatregel rechtvaardig, maar alleen: is hij dienstig voor het vaderland, vergetend, dat boven de liefde voor het vaderland, altijd gaat de Wet Gods, vervat in de Tien Geboden. Zij passen toe, wat men soms aan anderen verwijt; het doel wettigt de middelen.

Tusschen deze klippen doorzeilend moet het ons duidelijk zijn, dat wij het vaderland zóó moeten beminnen, en hoogachten, dat wij geen anderen staat of verzameling van burgers meer beminnen dan ons eigen vaderland. Een arm kind zal zijne arme moeder meer beminnen dan eene rijk gekleede prinses, omdat die arme vrouw zijne moeder is; het zal wel met ontzag en eerbied en bewondering naar die schitterende prinses opzien; maar zijne in lompen gehulde moeder zal het meer beminnen. Zoo zullen er wel rijkere en machtigere landen zijn dan ons nederig vaderland; maar aan ons land zijn wij alles verschuldigd gelijk een kind aan zijne moeder; terwijl wij dus andere landen bewonderen en er met ontzag tegen opzien, zoo moeten wij toch ons eigen vaderland beminnen gelijk geen ander land ter wereld.

Van den anderen kant moeten wij het niet bij beminnen en prijzen laten, maar door onzen arbeid de eer van het Vaderland verhoogen en zijn roem en welvaart verbreiden; ook door onze offers het bijstaan waar het onze hulp noodig heeft.

Daar volgt weer niet uit, dat iedereen zich moet beijveren om aan het bestuur te komen, of een of ander ambt te bekleeden. Integendeel, die zucht naar posten blijkt in vele landen een ware ramp voor het vaderland te zijn. Neen, als ieder in zijn staat en stand zijn plicht doet,— de vader in zijn handel en ambacht of in het beoefenen en verspreiden van de wetenschap of schoone kunsten,—de moeder in het huisgezin en in het opvoeden der kinderen,—dan werken zij mede tot den bloei en de grootheid van het vaderland evengoed als zij, die in overheid gesteld zijn en anderen moeten besturen.

Verder zijn wij aan het Vaderland verschuldigd gehoorzaamheid aan de wetten en voorschriften, die uitgaan van de wettige overheid. Daar is geen vrijheid mogelijk zonder die onderwerping. De vrijheid toch,— en dat verliest men in vele landen uit het oog,—bestaat niet in de afwezigheid van wetten; maar in het bestaan van wetten, die den persoonlijken eigendom en de persoonlijke veiligheid waarborgen. Afwezigheid van wetten is bandeloosheid, is anarchie, is wanorde; het bestaan van wetten is geregeldheid in den Staat, de veiligheid der burgers, de waarborg, de noodzakelijke voorwaarde voor den bloei van handel nijverheid, wetenschap en schoone kunsten.

Maar als er wetten zijn, moeten ze onderhouden worden. Beminnen wij dus het Vaderland, dan moeten wij de wetten onderhouden, die de steunpilaren zijn der menschelijke maatschappij; neem die steunpilaren weg en de maatschappij en met haar het vaderland, stort in en op hare puinhopen heerscht de anarchie met al hare schrikkelijke gevolgen.

Ook den eerbied jegens de dragers van het gezag sluit de vaderlandsliefde in. Dat wil niet zeggen, dat wij op alles wat zij doen *ja* en *amen* moeten zeggen, alsof zij onfeilbaar waren in hun doen en laten. Neen, wij mogen hunne handelingen aan eerbiedige critiek onderwerpen, dat is zelfs een plicht der Pers, maar wij mogen niet het gezag, waarmede zij bekleed zijn, minachten, niet hun de eer weigeren, die aan hunne waardigheid toekomt. Zeker, zij kunnen misdoen, hetzij uit gebrek aan bekwaamheid, hetzij uit gebrek aan goeden wil, maar altijd zijn en blijven zij de dragers niet alleen van menschelijk, maar ook van goddelijk gezag.

Uit al het bovenstaande is het duidelijk, hoe verkeerd zij doen, die een wettig bestaande regeering trachten omver te stooten, niet door wettige middelen, zooals b.v. door het kiesrecht, maar door geweld en oproer.

Wij meenden bovenstaande gedachten, die zeker voor uitbreiding vatbaar zouden zijn, te moeten neerschrijven, omdat in de tegenwoordige verwarring van ideeën het nuttig is de zaken op hare ware plaats te zetten.

Moge de ware liefde tot het vaderland alle burgers bezielen en hen eendrachtig, ieder in zijn stand, doen samenwerken, tot grootmaking, tot verheerlijking van dat vaderland, waaraan wij zoovele en zoo groote weldaden te danken hebben, waaraan wij nog dagelijks veiligheid rust en orde danken en dat daarenboven eene even roemrijke geschiedenis achter zich heeft als het grootste en machtigste volk der wereld.

## Koloniaal Verslag.

Met de laatste mail ontvingen wij van de Landsdrukkerij het Koloniaal Verslag 1906, loopende over 1905. Dit verslag bevat weder zeer veel belangrijk nieuws en werd meer uitgebreid dan dat van vorige jaren door verschillende nieuwe verslagen en statistieken. Het was nog te kort in ons bezit om er reeds een volledig overzicht van te schrijven, maar alvorens een opeenvolgende reeks artikelen over verschillende hoofdstukken uit dit verslag te beginnen, willen wij onzen Lezers eerst een klein voorproefje geven en drukken daarom een gedeelte over uit de

**Mededeelingen van algemeenen aard.**

Vergeleken bij het jaar 1904 was het jaar 1905, wat den regenval betreft, niet gunstig te noemen voor den landbouw. De opbrengst van al de landbouwproducten, behalve die van oranjeschillen en vruchten, was minder dan in het jaar 1904. (Vergelijk de bijlage R van dit verslag met de bijlage O van het vorige). Wel vielen er in de maand November eenige flinke buien en werd daarvan gebruik gemaakt om te zaaien en te poten, doch tegen de daarop volgende droogte waren de jonge veldgewassen niet bestand, zoodat de oogst, vooral op die plaatsen waar nog geen damaanleg plaats had, en in het bijzonder wat betreft de sorghum, dan ook voor een groot deel als mislukt te achten is. Ongeveer te gelijk met het ophouden van den regen verschenen de rupsen, die niet alleen tal van maisaren, boonen en rankvruchten vernielden, maar zelfs op sommige plaatsen de boomen aantastten, die daardoor bladerloos bleven.

Het was weder noodzakelijk in de buitendistricten van Curaçao van gouvernementswege bijstand te verleenen door ten dienste der schoolkinderen van Juli tot October 1905 beschikbaar te stellen 72 vaten beschuit als eene tegemoetkoming in de behoefte aan voedsel. Ook moest aan enkele ouden van dagen, gebrekkigen en zieken, die niet tot werken in staat waren, gedurende de laatste maanden van 1905 tot leniging hunner nooddruft geldelijke onderstand verstrekt worden.

In 1905 vertrokken van Curaçao en Bonaire weder vele arbeiders naar Venezuela en Columbia om er een middel van bestaan te zoeken.

Aangemoedigd door de gunstige resultaten der in het voorgaande jaar gedane proef stelden zich wederom eenige arbeiders beschikbaar voor het werk aan den kolonialen spoorweg in Suriname, doch de uitslag van deze tweede proef beantwoordde niet aan de gekoesterde verwachting. Van de 60 uit Curaçao in 1905 naar Suriname vertrokken arbeiders, die bij dien spoorweg werkten, werden 55 aangetast door malaria, voor dien dienst geneeskundig afgekeurd en naar Curaçao teruggezonden, terwijl 4 in Suriname overleden en een zich aldaar als kolonist vestigde. Voor hetzelfde doel vertrokken in 1905 van Aruba en Bonaire, respectievelijk 190 en 149 arbeiders naar Suriname, doch de meeste hunner, die niet bestand bleken te zijn tegen het vochtig klimaat van de Surinaamsche binnenlanden, moesten, eveneens door malaria aangetast, zwak en ziek vóór den afloop van hun contract naar hunne respectieve eilanden terugkeeren. Van deze arbeiders zijn er nog 25 gestorven op reis naar en na aankomst in de kolonie Curaçao.

Terwijl men op Aruba door de milde regens in de maand November van 1905 vol hoop was om een goeden oogst binnen te halen, werd men daarin teleurgesteld doordien de regen in de volgende maanden niet genoegzaam bleef aanhouden, terwijl wat men van den aanplant van mais, boonen en pinda's, benevens de rankvruchten, dacht nog te kunnen redden, voor een groot gedeelte vernield werd door rupsen en honigdauw.

Ten gevolge van de droogte heerschte op Aruba in verscheidene districten gebrek, waarin zooveel mogelijk werd te gemoet gekomen door giften uit de armenkas en door werkverschaffing, o. a. bestaande uit de herstelling van sommige openbare wegen en het maken van een dam met bijbehoorende put te Santa Cruz. Om dezelfde reden moest op Bonaire aan een gedeelte der bevolking

vanwege het Gouvernement te gemoet gekomen worden door werkverschaffing op verschillende wijzen, o. a. door het zuiveren van onkruid en uitbreiden der aloëvelden op Rincon en Deentera, zoomede het aanleggen van waterwerken op verschillende deelen van het eiland.

Toen bij het einde van 1905 de regen inzette, die echter spoedig daarna weder bijna geheel ophield, werd aan de landbouwbevolking, die niet in staat was zich plantzaad aan te schaffen, eene hoeveelheid van duizend liter sorghumzaad kosteloos verstrekt.

In aansluiting aan hetgeen in het vorige verslag vermeld is omtrent de gedwongen winkelnering op Bonaire, kan worden medegedeeld dat, volgens daaromtrent van den gezaghebber verkregen inlichtingen, bij het aanwerven van arbeiders, die bijna allen van het dorp Rincon afkomstig zijn, dat ruim anderhalf uur gaans van voormelde plantage ligt, door hen zelven verzocht wordt, dat op die plantage diverse levensmiddelen verkrijgbaar zullen worden gesteld, welke de werkman dan, naar gelang van de behoefte, op krediet neemt om met het ontvangen werkloon te verrekenen. De arbeider die zijn loon in gereed geld wenscht te ontvangen, wordt niet gedwongen bij den werkgever levensmiddelen aan te koopen, welke op die onderneming tegen denzelfden prijs worden geleverd als ze elders te bekomen zijn. Als regel trekt de arbeider 's Maandags naar Slagbaai en blijft er tot 's Zaterdags.

Ofschoon er op St. Martin in het geheel 100 mM. regen meer viel dan het jaar te voren, was het begin of de eerste helft van 1905 niet gunstig voor landbouw en veeteelt. In het tweede halfjaar echter was de regenval beter, en wel zoodanig, dat dit tijdperk, wat den regenval betreft, normaal kan worden genoemd.

In het eerste halfjaar stierven er verscheidene stuks vee uit gebrek aan voldoend voeder; gedurende de tweede helft van het jaar kwam daarin echter verandering ten goede. Ook stonden aanvankelijk de kansen voor de katoencultuur slecht, daar er in de plantmaanden Mei tot Augustus te weinig regen viel om te planten, zoodat men zich eerst in de latere maanden, toen het meer regende, aan het planten kon wijden.

Ook voor St. Eustatius was het jaar niet gunstig, daar de droogte gebrek aan bataten, het voornaamste voedsel van het volk, veroorzaakte, zoodat het bestuur in den meest benarden tijd overging tot het verschaffen van werk aan degenen die het meest in nood verkeerden, door hen werkzaamheden te doen verrichten o. a. aan damaanleg en waterleiding. In September echter verbeterde de toestand, dank den toen gevallen milden regen, zoodanig, dat men in December geen onderstand aan ouden van dagen en zieken behoefde te verleenen.

In 1905 was de regenval op Saba iets minder dan in 1904, toen hij 876 m.M. bedroeg. Hoewel 1905 eerder een droog jaar te noemen is, was toch de oogst vooral van bananen, hoewel niet overvloedig, niet slecht.

Ten behoeve van den jongeling E. E. ECKER, werd bij gouvernements-beschikking van 14 Juni 1904, nº. 440, de op de koloniale huishoudelijke begrooting van dat jaar uitgetrokken som van f 500 beschikbaar gesteld voor het volgen van lessen in het belang der cultures van de kolonie Curaçao aan 's Rijks landbouwschool te Wageningen. Hierbij werd o. m. bepaald, dat de opleiding van dezen jongeling hoofdzakelijk op practisch gebied, gesteund door theoretische lessen, zou moeten plaats hebben. Den 20sten Augustus 1904 in Nederland aangekomen, werd hij na afgelegd examen in de maand September d.a.v. tot de voorbereidingsklasse toegelaten, waaruit hij in Juli 1905 tot de eerste klasse van den tweejarigen cursus werd bevorderd. De rapporten betreffende den leerling over het schooljaar 1904|1905 waren zeer gunstig.

In verband met het eindigen zijner detacheering bij de landmacht op Curaçao werd de inmiddels tot kapitein bevorderde 1ste-luitenant der infanterie M. L. PLIESTER bij gouvernementsbeschikking van 5 Mei 1905, nº. 341, eervol ontheven van de hem bij beschikking van 19 Maart 1904, nº. 196, gedane opdracht, om het domein op Curaçao, met inbegrip van de in pacht uitgegeven gronden op te meten en in kaart te brengen. In zijne plaats werd met de voortzetting van het werk belast de 1ste-luitenant der infanterie L. LENS, die in Nederland gedacheerd is geweest bij de militaire verkenningen.

De werkzaamheden van het opmeten en in kaart brengen van het domein zijn zoover gevorderd, dat het 2de en 3de district gereed zijn, waarmede het grootste deel van het werk verricht is, daar die districten niet alleen grooter in uitgestrektheid zijn, maar ook meer huurgronden bevatten, dan het 4de en 5de district.

Daar de persoon aan wien de terreinopname op Aruba is opgedragen, zich niet onafgebroken daaraan kon wijden, is het werk slechts langzaam gevorderd. Nadat de met het opmeten en in kaart brengen van het domein op Bonaire belaste persoon met deze opname in 1905 een aanvang had gemaakt, legde hij bij het begin van 1906 de opdracht neer. Het bestuur hoopt er in te zullen slagen iemand anders te vinden om den nauwelijks aangevangen arbeid voort te doen zetten.

De gezondheidstoestand der bevolking op het eiland Curaçao was gedurende het jaar 1905 niet zoo gunstig als gewoonlijk. Voornamelijk in de tweede helft van het jaar deden zich vele gevallen voor van aandoening der buikingewanden en wel ten gevolge van de groote droogte en het daardoor ontstane gebrek aan zuiver drinkwater en goede voeding bij de bevolking. Typheuze koorts deed zich het geheele jaar voor; er werden aangegeven 40 gevallen, waarvan 15 met doodelijken afloop,

Drie gevallen van diphtheritische keelontsteking werden waargenomen; zij liepen gunstig af.

Kinkhoest heerschte gedurende het grootste gedeelte van het jaar.

Van een stoomschip in de haven werd een matroos in het St. Elizabethgasthuis opgenomen, lijdende aan gele koorts, welk geval gunstig verliep.

In November 1905 begonnen de mazelen epidemisch te heerschen; de ziekte woedde de geheele maand December voornamelijk onder de schoolkinderen. Het feit dat de ziekte over het algemeen van een goedaardig karakter was, droeg er toe bij om vele zieken onachtzaam te maken ten opzichte van atmosferische invloeden. Hierdoor en door de verandering van de weergesteldheid door de regens in November en begin December steeg het ziekte- en sterftecijfer nog meer. Verdeeld over de maanden van het jaar bedroeg het sterftecijfer 50, 32, 44, 42, 55, 52, 44, 72, 75, 81, 87 en 111, totaal 746 (inclusief levenloos aangegevenen).

Over de jaren 1900, 1901, 1902, 1903 en 1904 bedroeg het totaal sterftecijfer, respectievelijk 675, 598, 471, 874 en 536.

Het hooge sterftecijfer van 1905 werd in de laatste zes jaren slechts overtroffen door het ongunstige droge jaar 1903, waaraan het bijzonder gunstige jaar 1902 voorafging.

Over December was het sterftecijfer in de laatste jaren 65 (1900), 47 (1901), 45 (1902), 95 (1903) en 54 (1904). Evenals over 1905 was in het ongunstige jaar 1903 het sterftecijfer in December ver boven het gemiddelde van 1/12 van dat jaar.

Wegens het heerschen van pest en pokken te Rio-Janeiro (Brazilië) werd bij gouvernements-beschikking van 16 Januari 1905, nº. 41 eene quarantaine van 18 dagen met inbegrip van de reis vastgesteld.

Wegens het voorkomen van een geval van pest te Panama werd bij beschikking van 10 Augustus 1905, nº. 607, bepaald, dat alle passagiers komende van Colon voor Curaçao bestemd, aan eene observatie-quarantaine zouden worden onderworpen van 10 dagen met inbegrip van de reis. Deze bepaling werd bij beschikking van 21 September 1905, nº. 717, vervangen door de bepaling, dat passagiers komende van Colon en bestemd voor Curaçao zullen worden toegelaten, wanneer zij voorzien zijn van eene verklaring van den Nederlandschen consul te Colon, waaruit blijkt, dat zij gedurende minstens acht dagen verblijf hebben gehouden op de landengte van Panama.

Geene schepen werden in quarantaine gesteld.

De gezondheidstoestand op Aruba en Bonaire was gedurende het jaar 1905 over het algemeen eveneens minder gunstig, hoofdzakelijk ten gevolge van dezelfde oorzaken als op Curaçao.

Op de Bovenwindsche eilanden der kolonie was de gezondheidstoestand gunstig te noemen.

In de vacature van gouvernements-geneeskundige op St. Eustatius kon worden voorzien door de benoeming van dr. J. MORGAN GRIFFITH.

De onderstand die krachtens art. 28 van de wet van 8 Augustus 1862 (Staatsblad nº. 156) aan hulpbehoevende vrijgemaakten werd toegekend bedroeg in 1905 op Curaçao f 1735, op Aruba f 109, op Bonaire f 304, op St. Martin f 693, op St. Eustatius f 619 en op Saba f 342."

Uit de Bijlagen geven wij als proefje *Bijlage H.*

**Jaarverslag betreffende den toestand van het onderwijs op het eiland Curaçao, gedurende 1905.**

*Openbaar onderwijs.*

Het aantal openbare scholen bleef hetzelfde als ten vorigen jare, namelijk één jongensschool en één meisjesschool voor meer uitgebreid onderwijs, respectievelijk genaamd Hendrikschool en Wilhelminaschool, voorts nog eene, Emmaschool geheeten, voor elementair onderwijs aan jongens en meisjes.

*Hendrik–school.*

Bleven de resultaten van het onderwijs op deze school, blijkens het vorige jaarverslag, beneden redelijke verwachtingen en moest deze teleurstelling grootendeels geweten worden aan onvermijdelijke buitenlandsche verloven; de cursus van 1905 opende met een voldoend aantal onderwijzers, en de tweede helft van dit jaar bracht uit Nederland deels vernieuwde, deels nieuwe krachten aan, zoodat dan ook, opzichtens het onderwijs op deze school, reeds nu van aanmerkelijke verbetering en vooruitgang mag gesproken. Wel konde een teruggang van meerdere jaren niet in één jaar worden ingehaald, maar het peil van dit onderwijs zal weldra de gewenschte hoogte bereiken, mits het aantal geschikte onderwijzers op voldoende sterkte worde gehouden.

Een nieuwe gaping in het personeel ontstond in het begin van Februari, toen de onderwijzer 3de klasse A. G. BRAUNS om gezondheidsredenen binnenlandsch verlof werd verleend, nog in dezelfde maand gevolgd door een jaar buitenlandsch.

Een in zijn plaats tijdelijk benoemde sollicitant trok zich terug, waardoor het tot 16 Maart duurde eer in deze vacature voorzien werd door de benoeming van den heer M. DE LEAO LAGUNA, bijzonder onderwijzer aan het „Colegio Baralt" en voorganger der Hervormd-Israëlitische gemeente.

Het hoofd der Hendrikschool, F. AGTERBERG, en de onderwijzer 2de klasse H. J. NIJMAN, wien beiden een verlenging voor zes maanden van buitenlandsch verlof werd toegestaan, bleven het geheele jaar afwezig en dien tengevolge ontbrak zes maanden lang een wettelijk bevoegd onderwijzer voor wiskunde, en gedurende het gansche jaar een wettelijk bevoegde voor de gymnastiek, maar het laatstgenoemde tekort uitgezonderd, werd dit nadeel geheel opgeheven eensdeels door de terugkomst van den onderwijzer 2de klasse M. A. SCHOTMAN, die met 1 Juni zijn werkzaamheden aan deze school hervatte, anderdeels door de indiensttreding van een nieuwbenoemd onderwijzer eerste klasse, A. C. VERMEULEN, hoofdonderwijzer met akte voor wiskunde en voor vrije- en ordeoefeningen, die 1 Juli aan de Hendrikschool werkzaam werd gesteld. Nu waren de tijdelijk aan deze school geplaatste onderwijzer 3de klasse H. SCHEUERMAN en bovengenoemde heer LAGUNA overtollig en werd de eerste naar elders verplaatst, de laatste eervol ontslagen.

Op initiatief van het waarnemend hoofd dezer school, den heer H. K. A. MICHELSEN, werden dit jaar voor de leerlingen der hoogste klassen „leerzame schooluitstapjes" ingevoerd en o. a. een bezoek gebracht aan Hr. Ms. *Kortenaer*, aan de fabriek voor electrische verlichting, aan de ijsfabriek en de plantage „Groot Sint Joris". Ook voerde hij sedert 1 October de postspaarbank in, met het gunstige gevolg, dat reeds 98 spaarboekjes voor de leerlingen werden aangevraagd en een bedrag van f 240 belegd.

Het schoolverzuim bedroeg van Januari tot Juli 7,2 pct., welk ongunstig cijfer te wijten viel aan de langdurige ziekte van eenige leerlingen. Gedurende het laatste halfjaar klom het tot 8,1 pct., ten gevolge van het uitbreken der mazelen.

Het aantal leerlingen, dat op 1 Juli 155 beliep, was einde December tot 140 geslonken.

Het gedrag der leerlingen liet alleen te wenschen over onder de lessen in het Spaansch met name in de zesde klasse.

Op het einde des jaars zijn bevorderd:

| | leerl. | klas | | klas | leerl. | | voorw. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| v\|d | 21 | 1ste | n\|d | 2de | 16 | w\|o | 2 |
| | 20 | 2de | | 3de | 20 | | 0 |
| | 24 | 3de | | 4de | 20 | | 1 |
| | 18 | 4de | | 5de | 17 | | 1 |
| | 22 | 5de | | 6de | 19 | | 2 |
| | 20 | 6de | | 7de | 10 | | 5 |
| | 8 | 7de | | 8ste | 7 | | 1 |
| | 133 | werden i\|h geheel | | | 109 | bev. | 12 |

Aan het eindexamen namen 6 van de 7 leerlingen der hoogste klasse deel en niettegenstaande de hoogere eischen, welke dit jaar gesteld werden, verwierven alle het diploma voor goed volbrachte studie.

*Wilhelmina–school.*

Het hoofd dezer school, mevrouw M. E. AGTERBERG–BRUINIER, wie voor zes maanden verlenging van buitenlandsch verlof werd toegestaan, bleef gedurende het geheele jaar afwezig. Door de benoeming eener kweekelinge, A. J. C. JARMAN, werd eenigermate in de behoefte aan meerdere krachten voorzien, totdat de aankomst eener onderwijzeresse 3de klasse uit Nederland, mevrouw M. VERMEULEN-VERMEER, met ingang van 1 Juli werkzaam gesteld, het personeel op voldoende sterkte bracht. Sedert Augustus moest echter aan de onderwijzeresse 3de klasse C. C. QUAST tot herstel van gezondheid een tweemaandelijksch binnenlandsch verlof worden verleend, dat gedurende de drie overige maanden telkens moest verlengd worden.

De cursus werd 1 Januari geopend met 108 en sloot einde December met 91 leerlingen.

Het schoolverzuim bedroeg van Januari tot Juli 10 pct., gedurende de laatste 6 maanden 7.8 pct.

Het gedrag en de vorderingen der leerlingen waren goed, alleen in de Spaansche lessen lieten beide eenigszins te wenschen over.

Bevorderd werden:

| | Leerl. | klas. | | klas. | Leerl. |
|---|---|---|---|---|---|
| v\|d | 16 | 1ste | n\|d | 2de | 15 |
| | 15 | 2de | | 3de | 15 |
| | 15 | 3de | | 4de | 12 |
| | 9 | 4de | | 5de | 8 |
| | 17 | 5de | | 6de | 14 |
| | 11 | 6de | | 7de | 10 |
| | 83 | werden in het geheel bev. | | | 74 |

*Emma-school.*

In het schoolgebouw werd door vergrooting en doelmatige verdeeling een gewenschte verbetering aangebracht. Ook werd een regenbak bijgebouwd.

Het hoofd dezer school, W. C. J. VAN LEEUWEN, van zijn buitenlandsch verlof teruggekeerd, trad met 1 Juli opnieuw in functie.

Dientengevolge kon de kweekeling J. A. LAMPE, inmiddels onderwijzer geworden, naar elders worden overgeplaatst. Een ander kweekeling, A. E. GOILO, werd op verzoek einde December eervol ontslagen en vervangen door mejuffrouw EMMA VAN EPS.

Aan het onderwijs op deze school werd overeenkomstig den wensch van den H. E. G. heer Gouverneur eenige uitbreiding gegeven door invoering van handenarbeid in klei.

Om zijn personeel hierin te bekwamen heeft de heer W. C. J. VAN LEEUWEN, hoofd dezer school, gratis een leercursus geopend.

Sedert het einde van 1904 werden 77 leerlingen bij- en 58 afgeschreven, zoodat 1 Juli het aantal leerlingen 144 bedroeg. In den loop van het andere halfjaar verlieten 40 leerlingen de school en kwamen er 21 nieuwe bij, weshalve op het einde des jaars het getal leerlingen nog 125 beliep.

Van Januari tot Juli was 't schoolverzuim 13,6 pct., van Juli tot December steeg het, ten gevolge van de heerschende mazelen, tot 17 pct.

De vorderingen en het gedrag der leerlingen waren over het algemeen zeer bevredigend.

Aan den ijver, oppassendheid en geschiktheid van de overgroote meerderheid van het onderwijzend personeel mag de welverdiende lof niet onthouden worden.

*Bijzonder Onderwijs.*

Voor het niet veranderde aantal scholen voor bijzonder onderwijs, alsmede voor het schoolverzuim, verwijzen wij naar den bij dit jaarverslag behoorenden staat.

Door het degelijk gehalte van het onderwijs, zoowel van het elementair als het meer uitgebreid, handhaafden de bijzondere scholen in het stadsdistrict opnieuw haar sinds lang gevestigde reputatie.

Bij de beoordeeling van het elementair onderwijs op de R. K. zusterscholen in de buitendistricten, is, opdat in den aangelegden maatstaf den ijk van gezond verstand en rechtvaardigheid worde opgemerkt, eenige uitweiding onvermijdelijk.

Als het kind der buitendistricten, wegens armoede en verre afstanden gewoonlijk op betrekkelijk gevorderden leeftijd, zijn primitieve woonhut met haar eentonige, dorre en doodsche omgeving verlaat, om de dagschool te bezoeken, staat het nog op zulk een lagen trap van verstandsleven, dat het zelfs bij de armste kinderen uit het stadsdistrict nog ten achter is.

Voor den hiermee aangewezen grondslag waarop onze buitenonderwijzeressen moeten bouwen, mag men bij de schatting der resultaten van haar arbeid de oogen niet gesloten houden. Ook bedenke men, dat gedurende de schooljaren hut en omgeving dezelfde blijven en de met zooveel moeite te bewerken ontbolstering voortdurend tegenwerken.

Maar ondanks dit alles, waarbij nog moet gevoegd worden de overbevolktheid der klassen, wegens gebrek aan beschikbare onderwijskrachten, hoorden wij op de zusterscholen in die buitendistricten de kinderen der hoogste klasse tamelijk vlot Hollandsch lezen en het gelezene in de landstaal teruggeven; ondervonden wij, dat zij in de vier hoofdbewerkingen der rekenkunde practisch onderlegd waren; dat zij voldoend begrip hadden van eenvoudige tiendeelige en gewone breuken; dat hun handschrift over het algemeen uitmuntte; dat zij de meest algemeene begrippen der aardrijkskunde en vrij voldoende kennis onzer kolonie en zelfs eenige van de omliggende eilanden en republieken bezaten: dat overal de nuttige handwerken met goeden uitslag onderwezen waren.

Als men deze uitkomsten beschouwt in het licht der overwonnen moeilijkheden, kan men een gevoel van bewondering voor de Nederlandsche vrouwen niet onderdrukken, wier tact en toewijding het zooverre wisten te brengen. En vergelijkt men die uitkomsten met de eischen van het leven onzer buitenbevolking, dan is men gedwongen te erkennen, dat het onderwijs in onze buitendistricten niet onvoldoende mag genoemd worden."

## A. N. V.

Met groote vreugde maakt het Bestuur der Groep „Nederlandsche Antillen" van het Algemeen Nederlandsch Verbond aan de leden bekend, dat met de laatste mail de volgende brief van het Hoofdbestuur werd ontvangen:

Dordrecht, 9 October 1906.

Aan het Bestuur der Groep
Nederlandsche Antillen
Willemstad
Curaçao.

Mijne Heeren,

Ons standpunt handhavende, dat geenszins de bedoeling heeft bestaan om iets in „Neerlandia" op te nemen, dat voor U beleedigend zou kunnen zijn, maar thans beter ingelicht omtrent alles wat aanleiding gaf tot de hevige ontstemming ten Uwent, willen wij gaarne in antwoord op Uw schrijven van 19 Juli jl. erkennen, „dat de toon van het gewraakte stuk beleedigend en ongepast was en de anonieme plaatsing verkeerd is geweest."

Ter wille van de volledige beëindiging van het geschil zullen wij ook het woordelijk verslag Uwer laatste algemeene vergadering en Uw bovenvermeld schrijven in Neerlandia opnemen.

Verheug ons thans met het aangename bericht, dat de arbeid in Uwe Groep met toewijding is hervat.

Hoogachtend,
Namens het Hoofdbestuur
H. J. KIEWIET DE JONGE.
algemeen Voorzitter.
DE KANTER,
algemeen secretaris.

Hulde brengende aan de ridderlijkheid van de mannen van het Hoofdbestuur die, na overtuigd te zijn geworden, „dat de toon van 't gewraakte stuk beleedigend en ongepast was en de anonieme plaatsting verkeerd is geweest", niet geaarzeld hebben dit rondborstig te erkennen en volledig eerherstel te geven, en de leden in deze kolonie met dit feit gelukwenschende, verklaart het Groepsbestuur zich bereid met nieuwen moed de werkzaamheden te zullen hervatten en daaraan zijne beste krachten te zullen wijden.

Rekende op den steun der leden gaat het Groepsbestuur dan ook vol vertrouwen de toekomst weder tegemoet en spreekt het den wensch uit dat de vriendschapsbanden, welke thans opnieuw met het Hoofdbestuur worden aangeknoopt, hechter zullen zijn dan ooit te voren.

Willemstad, 1 November 1906.
Namens het Groepsbestuur
De Onder-Voorzitter
J. C. WAHLEN.
De secretaris
J. A. SNIJDERS JR.

## CORRESPONDENTIE.

### Aruba.

*2 November 1906.*

Met genoegen lazen wij gisteren in het laatste nummer van de „Amigoe" als antwoord op onze correspondentie van 17 Oct., dat de nieuwe ketel, bestemd om het stoombootje der Phosphaat-Maatschappij weer klaar te maken, spoedig uit New-York zal verscheept worden.

Wij kunnen alzoo verwachten tegen Januari e. k. het sleepbootje wederom in orde te zien. Algemeen wist men hier wel, dat het vaartuig onklaar was, maar niet, dat er een tijd van April — Januari voor noodig is om een nieuwen ketel in te brengen. Wellicht hebben de hoofdlui hier op Ceroe Colorado daar niet op gerekend, anders hadden zij zeker wel een maand of tien van te voren er over geschreven om niet maanden lang de vele schepen, die in St. Nicolaas-baai komen en haar verlaten dikwijls in onnoodigen zorg en gevaar te brengen.

Nu er bijna een jaar mede gemoeid is voor het verrichten van zoo een reparatie, volgt van zelf de vraag: of het niet beter is voor den goeden naam der Maatschappij, dat er van die stukken, welke voor het bootje onmisbaar zijn en noch hier noch op Curaçao gemaakt kunnen worden, een duplo aanwezig is, om bij onklaar worden onmiddellijk het versletene of gebrokene te vervangen.



## Ingezonden Mededeelingen.



## Nieuwsberichten.

### Curaçao.

**Havennieuws.**

Van 16 — 31 Oct. liepen onze haven binnen:

| | |
|---|---|
| Stoombooten | 14 |
| Goeletten | 11 |
| Bijlanders | 14 |
| Brik | 1 |
| Totaal | 40 schepen. |

Dit is al bizonder weinig en vormt met de 50 schepen, gedurende de eerste twee weken van October binnengevallen, slechts een totaal van 90 schepen voor de afgeloopen maand.

De koeienbooten zijn hier weggebleven, ofschoon we reeds lazen, dat ze weer geregeld beesten komen laden te Porto-Cabello.

**De „Christiansted."**

Van de Heeren EDWARDS HENRIQUEZ & C^o^., wien wij onzen besten dank zeggen voor deze beleefdheid, ontvingen wij een opgave van de volgende speciale Passage-prijzen.

Van Curaçao naar Aruba

SALON.

| | |
|---|---|
| Zonder voeding met bed | ƒ 6. |
| „ bed met voeding | , 6. |
| „ voeding en bed | , 5. |

Van Aruba naar Curaçao.

| | |
|---|---|
| Zonder voeding met bed | ƒ 10. |
| „ bed met voeding | , 10. |
| „ voeding en bed | , 8. |

SALON.

Van Curaçao naar Bonaire.

| | |
|---|---|
| Zonder voeding met bed | ƒ 9. |
| „ bed met voeding | , 9. |
| „ voeding en bed | , 7. |

Van Bonaire naar Curaçao.

| | |
|---|---|
| Zonder voeding met bed | ƒ 4.50. |
| „ bed met voeding | , 4.50. |
| „ bed en voeding | , 4. |

RETOUR — PASSAGE.

Aan personen die van een der Benedenwindsche havens naar een andere Benedenwindsche met de Stoomboot „Christiansted" is gereisd en vandaar binnen 30 dagen terugkeert, wordt op het totaal der passagegelden van heen- en terugreis, 10% korting verleend.

Dezelfde korting wordt op de passagegelden voor reizen tusschen de Bovenwindsche eilanden onderling binnen denzelfden termijn toegestaan.

Gelijke korting wordt verleend bij reizen van Benedenwindsche naar Bovenwindsche havens, of omgekeerd, doch binnen een termijn van 60 dagen.

Voor verdere inlichtingen gelieve men zich te vervoegen bij de respectieve agenten ter plaatse, of bij de hoofdagenten te Willemstad-Curaçao.

WIJZIGING VOORBEHOUDEN!

### Posterij.

*Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:*

Louis Edouard Bourget, Constan Casiano, Charles Chamont. Carolina Cos, para entregar á Frasisne Pastola, Antonio Daal, Jaien Abraan Gomez, C. Henriquez, Dorotea Jianbos, Charles Jonis, Harold A. Linke, Carlota Martijn, Belen C. de Myerston, Maria Ocdalis, Jose Angel Osorio, Abramha L. Penha, G. A. Pinedo, Mari Reest, R. E. Rie, Pedro M. Rodriguez, Jeanette Schotborgh, Johan Marius Schorea, Guillermo Sillie, Luisa Stekman, Jan Vogelzang.

Aangeteekende stukken: L. C. C. Hueck en Meyer & Araujo.

Niet voor bestelling of verzending vatbaar, de volgende drukwerken geadresseerd aan:

Dames Bones, Pietermaai, E. D. C. Gomez, Lusia Helburg, H. J. C. B. Hellmund, Bonaire, Sarah Salas & zusters.

### A. N. V.

Weinig leden der Groep „Nederlandsche Antillen" zullen verwacht hebben, dat het Hoofdbestuur van het A. N. V. zoo volledig eerherstel zou geven, als thans is geschied.

Het zoude ons werkelijk ten zeerste hebben gespeten, zoo het Verbond door rechtmatige voldoening te weigeren zich binnen onze kolonie voor goed onmogelijk hadde gemaakt, wij waren ten volle overtuigd van de redelijkheid der door de Groep gestelde eischen, maar toch vreesden wij, dat het Hoofdbestuur nog eerder een geheele Nederlandsche kolonie als onderafdeeling van het Verbond zou laten glippen, dan zich gewonnen geven en buigen voor de gestelde eischen.

Het schijnt nu eenmaal, helaas, gebruikelijk, dat groote Heeren immer gelijk hebben tegenover minderen. Men vreest aan prestige te verliezen, wanneer men zich eerbiedig buigt ook voor 't goed recht van den zwakkere.

En de heeren van het Hoofdbestuur zijn werkelijk „groote Heeren" met klinkende namen en van grooten invloed in den lande.

Klein, maar dapper heeft onze Groep den strijd aangebonden tegen deze hoogere machten, in het volle bewustzijn van haar goed recht. Haar eer was geschonden; op geniepige, lage wijze, werd onze kolonie en haar bewoners aangevallen. Het Hoofdbestuur stelde ons eigen orgaan beschikbaar om dien eerroover over te brengen naar onze kusten en maakte zoo den aanval zekerder, de beleediging en eerroof veel grievender. Het was alsof de Groep bestookt werd door het Verbond, en het Hoofdbestuur de aanvoerder was onzer vijanden.

Een krachtig verweer werd onze plicht. Een volledige verklaring en eerherstel een rechtmatige eisch.

Aldra werd door het Hoofdbestuur ook ingezien, dat het werkelijk een schijn van schuld en medeplichtigheid op zich had geladen door deze vreemde handelwijze. De eerlijke verklaring volgde, dat iedere bedoeling om te beleedigen ten eenenmale vreemd was gebleven aan dit optreden en dit veeleer was geschied in het belang der kolonie zelve. En eindelijk, na acht maanden van hardnekkigen, manmoedig volgehouden strijd onzer Groep, de rondborstige erkenning niet slechts van schijn van schuld, maar van een werkelijke fout. „Dat de anonieme plaatsing verkeerd is geweest."

Wij zijn het Hoofdbestuur dankbaar voor dit eerlijk schuldbekennen. Het Algemeen Nederlandsch Verbond zal door deze ridderlijke verklaring van het Hoofdbestuur zeer veel aan invloed winnen in onze kolonie, en naar wij stellig gelooven, ook daar buiten. De betuigingen van adhaesie en sympathie met het optreden onzer Groep waren vele.

Wij hebben nu ondervonden, dat wij werkelijk met mannen te doen hebben, met eerlijke, betrouwbare mannen, die een kleine onderafdeeling zooals onze Groep, niet vernederend, uit de hoogte behandelen, maar eerbied hebben ook voor het goed recht van den zwakkere.

De leden onzer Groep zullen, naar wij hopen, en vast vertrouwen, zich nu ook edelmoedig gedragen, en niet kleinzielig blijven mokken over het aangedaan onrecht. Laat dit nu voor goed zijn vergeven en vergeten. Door vaste aansluiting aan het Verbond kan er nog veel goeds tot stand komen. Deze strijd heeft krachtig medegewerkt om onze Kolonie beter te leeren kennen en waardeeren. Een nog vollediger kennis over Curaçao zal juist door een opgewekt medewerken met het Verbond, worden bereikt. Het Bonaire-nummer is reeds geschreven en ligt klaar om gedrukt te worden. Beschrijvingen over de andere eilanden onzer Kolonie zullen geregeld volgen, het Groepsbestuur houdt nog eenige verrassingen voor de leden in petto.

Spoedig hopen wij te hooren, dat alle leden zich weder hebben verbonden en vele nieuwe zich hebben opgegeven.

### Muziek.

Een genotvolle avond was het Woensdag, toen de Kapel van het Garnizoen weer een mooi concert gaf volgens keurig program. *La Vestale* bracht ons reeds in stemming, maar het toppunt van muzikaal genot werd bereikt door *Ouverture* uit WILLEM TELL van ROSSINI. De uitvoering van dit stuk ontlokte een warm applaus. En 't was ten volle verdiend. Als de fuga's nog wat meer ineen vloeiden, en de trillers wat meer werden afgerond, zou de uitvoering er nog meer door winnen. Het zuiver aanpakken van den toon is ook een hoofdvereischte voor goede muziek. Vooral moet het spel der solisten onberispelijk wezen.

Met dit al, de vorderingen van onze Kapel zijn bewonderenswaardig, en de uitvoering zelfs van zeer zware stukken verdient allen lof.

Een geheel nieuw stuk, eerste uitvoering, was N°. 8, *El Sueño de las Flores*, Valse, gecomponeerd door C. BOSKALJON. Na zooveel regen hadden we mooiere bloemen verwacht, de droom zou dan zeker veel schooner zijn geweest.

Toch wenschen wij den componist geluk en hopen nog veel moois van hem te hooren.

Nog een vriendelijk verzoek, dat als het niet te veel is gevorderd, zeker wel zal worden ingewilligd.

Wij zouden zoo gaarne het programma der uitvoeringen publiceeren in ons blad. Maar dan zal het eenige dagen vroeger in ons bezit moeten komen. Wij ontvingen het tot nu toe steeds op den dag der uitvoering. Hoe dankbaar ook voor deze beleefdheid, het kan aldus slechts nuttig en aangenaam zijn voor ons persoonlijk, wij zouden het ook gaarne aan onze lezers mededeelen om nog meer en beter belangstelling te wekken. Maar, als de programma's voortaan in de bladen worden gepubliceerd, zal het ook nuttig wezen binnen de muziektent, goed zichtbaar onder een gloeilichtje, een nummer op te hangen, waardoor wordt aangegeven, welk stuk gespeeld wordt. Deze aanwijzing vergemakkelijkt ten zeerste het inzien van het program, en wordt in Europa vrij algemeen toegepast.

### Onze Financien.

Wederom is een Staat verschenen van de opbrengst der middelen en inkomsten van het eiland Curaçao, gedurende het 3de kwartaal van dit jaar.

Aan *belastingen* werd in de laatste drie maanden opgebracht *f* 93,434,82 tegen *f* 139,067,12½ gedurende het eerste halfjaar, maar toch bleef de gezamenlijke opbrengt dezer 9 maanden *f* 232,501,94½ nog *f* 3000 beneden 9/12 van de raming te weten *f* 235,875.

De *inkomsten van onderscheiden aard* beliepen gedurende de laatste drie maanden *f* 26,539,85. Hieronder is begrepen een buitengewone ontvangst bij de Posterijen, wegens transitrechten ad *f* 12,464,09. De gezamenlijke inkomsten gedurende de 9 verloopen maanden van dit jaar bedragen *f* 68,277,11½, of ruim *f* 14000 boven 9/12 van de raming t. w. *f* 54,341,25.